

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Ostravě rozhodl samosoudkyní JUDr. Janou Záviskou v právní věci žalobkyně **Mgr. R. Š.**, proti žalované **České správě sociálního zabezpečení** se sídlem Praha 5, Křížová 25, k žalobě proti správnímu rozhodnutí žalované ze dne 19. 12. 2012 , o nároku na sirotčí důchod,

t a k t o :

- I. Žaloba se **z a m í t á .**
- II. Žádnému z účastníků se **n e p ř i z n á v á** náhrada nákladů řízení.

O d ů v o d n ě n í :

[1] Žalobkyni byla zamítnuta žádost o sirotčí důchod pro dceru.

[2] Žalobkyně podala včasnou žalobu proti v záhlaví označenému rozhodnutí žalované. Poukázala na novou právní úpravu od 1. 1. 2012. Uvedla, že otec dcery K. – P. Š. byl prohlášen za mrtvého dnem 1. 6. 2006. Ke dni prohlášení za mrtvého otec její dcery s odkazem na novou právní úpravu vyslovenou v ust. § 52 zákona o důchodovém

pojištění a § 40 cit zákona splňoval polovinu potřebné doby pojištění, přičemž dcera plní podmínku nezaopatřenosti nepřetržitě od roku 2006. Má za to, že lze přiznat sirotčí důchod od 1. 1. 2012 a odkázala na obdobnou situaci vyvolanou zákonem č. 306/2008 Sb., kdy pojištěncům starších 38 let, kteří před rokem 2010 nesplnili podmínku potřebné doby pojištění bylo umožněno, aby se ke dni vzniku nároku na sirotčí důchod posoudila doba pojištění v posledních 20 letech a důchod byl následně přiznán účinností citovaného zákona, tedy od 1. 1. 2010. Takový postup vyplývá i z přechodných ustanovení zákona č. 470/2011 Sb., čl. VII, odst. 3. Navrhovala zrušit napadené rozhodnutí a přiznat sirotčí důchod dceři K. od 1. 1. 2012.

[3] Žalovaná v písemném vyjádření k žalobě nezpochybnila zákonnost rozhodnutí. K věci uvedla, že žalobkyně uplatnila na OSSZ Ostrava dne 4.9.2012 žádost o sirotčí důchod po zemřelém P. Š., r.č. X pro studující K. Š., nar. X, jenž byl prohlášen za mrtvého rozsudkem Okresního soudu v Ostravě ze dne 13.7.2012 č.j. 76 P a Nc 467/2009 (právní moc 10.8.2012) s datem úmrtí 1.6.2006. Potřebná doba pojištění pro nárok na plný invalidní důchod k 13.7.2012 se zjišťuje z období před vznikem plné invalidity, a jde o pojištěnce ve věku nad 28 let, z posledních deseti roků před vznikem plné invalidity. ČSSZ vyhotovila dne 24.9.2012 OLDP, v němž započítala veškerou prokázanou dobu pojištění zemřelého dle ELDZ založených ve správním spise. Z uvedeného přehledu dob zaměstnání se zjišťuje, že zemřelý v posledních deseti letech počítaných před datem úmrtí, tedy v době od 1.6.1996 do 31.5.2006 nezískal žádnou dobu pojištění. ČSSZ proto uplatněnou žádost zamítla dne 3.10.2012. Rozhodnutí bylo doručeno dne 8.10.2012. ČSSZ i přes výhrady uvedené v žalobě trvá na správnosti svých rozhodnutí. Plně se lze ztotožnit s názorem žalobkyně, že by nárok na sirotčí důchod dceři mohl vzniknout od 1.1.2012, pokud by zemřelý ke dni úmrtí získal polovinu potřebné doby pojištění uvedené v § 40 odst. 1 zákona o důchodovém pojištění (dále jen zdp). Tu však nesplňuje, neboť nezískal žádnou dobu pojištění. Dne 1.1.2012 vznikne ve smyslu zákona č. 306/2008 Sb., jež novelizoval ust. § 40 odst. 2 zdp, nárok na invalidní důchod tomu, kdo neplnil podmínku 5 v 10 ke dni vzniku plné nebo částečné invalidity před 1.1.2010, pokud ke dni vzniku příslušné invalidity splňoval nově zavedenou podmínky 10 ve 20 a byl ke dni vzniku invalidity starší 38 let. Toto však platí pouze pro invalidní důchod u pojištěnců žijících, nikoliv však pro pozůstalostní důchod. Pro takový postup právní opora neexistuje. Z uvedeného je zřejmé, že žalovaná rozhodla zcela správně v souladu s platnou právní úpravou. ČSSZ proto navrhovala zamítnutí žaloby jako nedůvodné.

[4] Napadeným rozhodnutím žalovaná zamítla námitky a své rozhodnutí čj. X ze dne 3.10.2012 potvrdila. V odůvodnění uvedla, že otec dítěte ke dni, k němuž byl prohlášen za mrtvého, potřebnou dobu pojištění pro nárok na invalidní důchod (resp. polovinu této doby) nezískal. Otázku splnění podmínky získání potřebné doby pojištění pro nárok na invalidní důchod je nutné posuzovat podle právních předpisů účinných ke dni, k němuž byl prohlášen za mrtvého. Možnost splnění podmínky získání potřebné doby pojištění získáním 10 let v období posledních 20 let před vznikem invalidity zákon ke dni, k němuž byl prohlášen za mrtvého, neznal, byla zavedena zákonem č. 306/2008 Sb. s účinností od 1.1.2010. Je obecným principem, že zákon nepůsobí zpětně. Z tohoto důvodu nelze možnost splnění podmínky získání potřebné doby pojištění získáním 10 let v období posledních 20 let před úmrtím otce dítěte zkoumat. Jelikož byl otec dítěte

ke dni, k němuž byl prohlášen za mrtvého, starší 28 let, činí potřebná doba pojištění pro vznik nároku na invalidní důchod podle § 40 odst. 1 písm. f) zdp, ve znění účinném k 1.6.2005, 5 let (pro vznik nároku na sirotčí důchod 2 a půl roku). Podle § 40 odst. 2 zdp se tato doba zjišťuje za období posledních 10 let před úmrtím, tj. od 1.6.1996 do 31.5.2006. V tomto rozhodném období nezískal otec dítěte žádnou dobu pojištění. Z výše uvedeného vyplývá, že otec dítěte nesplňoval žádnou z podmínek § 52 odst. 1 zdp. Nárok na sirotčí důchod pro její dceru K. účastníci řízení nevznikli.

[5] Z obsahu správního spisu bylo zjištěno, že

- rozhodnutím ze dne 3.10.2012 žalovaná zamítla žádost o sirotčí důchod pro nesplnění ustanovení § 52 odst. 1 zákona č. 155/1995 Sb. s odůvodněním, že vzhledem k tomu, že zemřelá osoba nebyla ke dni smrti poživatелеm invalidního nebo starobního důchodu a ani nezemřela následkem pracovního úrazu, měl by účastník řízení nárok na sirotčí důchod jen pokud by zemřelá osoba ke dni smrti splnila podmínku potřebné doby pojištění pro nárok na invalidní důchod. Vzhledem k tomu, že zemřelá osoba nezískala v rozhodném období, tj. v době od 1.6.1996 do 31.5.2006 žádnou dobu pojištění, bylo rozhodnuto tak, jak je uvedeno ve výroku;
- rozsudkem Okresního soudu v Ostravě ze dne 13. 7. 2012 čj. 76 P a NC 467/2009, 0 NC 1876/2009-92 byl P. Š. nar. X prohlášen za mrtvého dnem 1. 6. 2006, rozhodnutí nabylo právní moci dne 10. 8. 2012;
- žalovaná vykázala v osobním listě důchodového pojištění do 31. 12. 1995 včetně 60 dnů náhradní doby pojištění v roce 1996 celkem 6.388 dnů, z toho v období od 1. 6. 1996 do 31. 5. 2006 jen 60 dnů náhradní doby pojištění;
- v období od 1. 6. 1986 do 31. 5. 2006 3.561 dnů.

[6] Po zhodnocení předložených listin dospěl soud k závěru, že žaloba není důvodná, přičemž soud vycházel ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu (§75 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní – dále jen s.ř.s.).

[7] K datu smrti, 1. 6. 2006, platil právní stav, že *na sirotčí důchod má nárok nezaopatřené dítě, zemřel-li a) rodič (osvojitel) dítěte, nebo b) osoba, která převzala dítě do péče nahrazující péči rodičů, a dítě na ni bylo v době její smrti převážně odkázáno výživou, kterou nemohli ze závažných důvodů zajistit jeho rodiče, jestliže rodič (osvojitel) nebo osoba uvedená v písmenu b) byli poživateli starobního, plného invalidního nebo částečného invalidního důchodu nebo ke dni smrti splnili podmínku potřebné doby pojištění pro nárok na plný invalidní důchod nebo podmínky nároku na starobní důchod anebo zemřeli následkem pracovního úrazu (ust. § 52 odst. 1 zákona č. 155/1995 Sb.).*

[8] Vzhledem k věku zemřelého, připadalo do úvahy posouzení nároku na invalidní důchod. Den stanovené smrti, 1. 6. 2006, je nutno pokládat za den vzniku invalidity a pro nárok na invalidní důchod dle právní úpravy platné k uvedenému dni, zemřelý musel splnit podmínku

doby pojištění v rozsahu pěti roků v období z posledních deseti roků před vznikem plné invalidity (§ 40 odst. 1 písm. f/ a odst. 2 zák. o důchodovém pojištění).

[9] S odkazem na uvedené v odstavci [5 a 8] tohoto rozsudku zemřelý podmínku doby pojištění k 1. 6. 2006 nesplnil. Toto ostatně žalobkyně ani nepopírá. Její žalobní námitkou je požadavek aplikace novelizovaných ustanovení § 40 odst. 2 zákona o důchodovém pojištění s účinností od 1. 1. 2010 zákonem č. 306/2008 Sb., kdy ustanovení § 40 odst. 2 zdp byl doplněno o větu druhou „ U pojištěnce staršího 38 let se podmínka potřebné doby pojištění pro nárok na invalidní důchod považuje za splněnou též, byla-li tato doba získána v období posledních 20 let před vznikem invalidity; potřebná doba pojištění činí přitom 10 roků“. Dle tohoto ustanovení by zemřelý v období od 1. 6. 1986 do 31. 5. 2006 získal 3.501 dnů (nelze započítat náhradní dobu pojištění), což představuje 9 roků a 216 dnů. A dále požadavek aplikace novelizovaného ustanovení § 52 odst. 1 zdp zákonem č. 428/2011 Sb. s účinností od 1. 1. 2012, kdy do citovaného ustanovení byla vložena poslední věta „Podmínka potřebné doby pojištění pro nárok na invalidní důchod se pro účely vzniku nároku na sirotčí důchod považuje za splněnou, byla-li získána aspoň polovina potřebné doby pojištění uvedené v § 40. Kombinací těchto dvou novelizací by došlo k naplnění podmínky pro vznik nároku na sirotčí důchod.

[10] Soud žalobkyni nepřisvědčil. Předně soud nesouhlasí s žalobkyní o možnosti využití alternativní podmínky potřebné doby pojištění vyjádřené v § 40 odst. 2 zdp. Alternativní podmínku u pojištěnce staršího 38 let v délce pojištění 10 let z posledních 20 let před vznikem invalidity lze použít s nárokem k 1. 1. 2010 i v případech, kdo nesplnil základní podmínku pět let z deseti roků ke dni vzniku invalidity před 1. 1. 2010, pokud ke dni vzniku invalidity splňoval alternativní podmínku, avšak pouze a jedině pro invalidní důchody, nikoliv pro pozůstalostní dávky. Ustanovení § 52 odst. 1 zdp zcela pregnantně stanoví, že zemřelý rodič musí splnit ke dni smrti podmínku potřebné doby pojištění pro nárok na invalidní důchod (ustanovení § 54 odst. 1 zdp obecně stanoví, že nárok na důchod vzniká dnem splnění podmínek stanovených tímto zákonem). Ke dni smrti tato podmínka splněna nebyla. Zemřelý rodič ke dni smrti nesplnil podmínku pro nárok na invalidní důchod nezískáním potřebné doby pojištění, a tudíž i možnost odvodit z tohoto právního vztahu pozůstalostní dávku. Sirotčí důchod je důchodová dávka odvozená z nároku na důchod zemřelé osoby. Jestliže zemřelá osoba ke dni smrti nesplnila podmínky potřebné doby pojištění pro nárok na invalidní důchod, nemůže tento nedostatek být zhojen v následném období, a to ani novou legislativní úpravou, ledaže by tato úprava měla přechodná ustanovení zakládající pravou retroaktivitu; takové ustanovení zákon č. 306/2008 neobsahuje. Je zcela logické, že osoba, která zemřela dne 1. 6. 2006 a ke dni smrti nesplnila potřebnou dobu pojištění, nemůže tuto splnit ani k pozdějšímu datu, téměř čtyři roky po své smrti (k 1.1.2010).

[11] Uvedené v odstavci [10] tohoto rozsudku pak brání využití výhody věty druhé odst. 1 § 52 zdp založené zák. č. 470/2011 Sb. od 1. 1. 2012.

[12] Vzhledem k výše uvedenému soudu žalobu dle ust. § 78 odst. 7 s.ř.s. zamítl, přičemž s ohledem na souhlas účastníků řízení rozhodl bez jednání dle ust. § 51 s.ř.s.

[13] Žádnému z účastníků nepřiznal soud právo na náhradu nákladů řízení, neboť žalobkyně nebyla úspěšná a žalovaná nemá právo na náhradu nákladů ze zákona (§ 60 odst. 1, 2 s.ř.s.).

P o u č e n í :

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě do dvou týdnů ode dne doručení tohoto rozhodnutí. Kasační stížnost se podává ve dvou vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí č. 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s.ř.s.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

V Ostravě dne 26.srpna 2014

JUDr. Jana Záviská
samosoudkyně